

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ІЗ РЕФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО РЕЖИМУ

Мотузка Олена Миколаївна,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Важливе місце в сучасній інвестиційній політиці займає спрощення процедур інвестування, під яким розуміють полегшення для інвесторів розміщення або розширення своїх інвестицій і ведення повсякденної роботи. Спрощення процедур інвестування може включати збільшення прозорості та інформації, наявної для інвесторів; роботу в напрямі підвищення ефективності та дієвості адміністративних процедур для інвесторів; підвищення послідовності й передбачуваності політичного середовища для інвесторів за допомогою консультацій; подолання інвестиційних суперечок із залученням омбудсменів тощо.

Водночас статистика показує, що на сьогодні національна і міжнародна інвестиційна політика приділяє спрощенню процедур інвестування мало уваги. З 173 нових заходів щодо заохочення і спрощення інвестицій, які були введені в усьому світі в 2010-2015 роках, заходи зі спрощення процедур інвестування складають невелику частину [5]. Також серед усіх заявлених заходів інвестиційної політики, прийнятих за останні п'ять років, лише мала частина (приблизно 8%) стосувалася сталого розвитку, тобто розширення участі приватних інвесторів у секторах, які мають ключове значення для сталого розвитку (інфраструктура, охорона здоров'я, освіта, пом'якшення наслідків зміни клімату).

Серед заходів, які сприяють спрощенню процедур інвестування, можна виділити такі:

- сприяння доступності та прозорості розробки інвестиційної політики, норм регулювання і процедур, які стосуються інвесторів;
- підвищення ефективності та дієвості адміністративних процедур інвестування;
- створення механізмів моніторингу і контролю для спрощення процедур внесення інвестицій;
- удосконалення інвестиційної політики та активне залучення інвестицій у країнах-партнерах, що розвиваються [2].

Як показав організований Конференцією ООН по торгівлі та розвитку в жовтні 2014 року Світовий інвестиційний форум, у ході громадських обговорень у багатьох країнах і різних парламентських слухань, у тому числі на регіональному рівні, формується загальна думка про необхідність реформування режиму інвестування, що має відповідати інтересам усіх зацікавлених сторін. Питання полягає не в тому, чи здійснювати реформу чи ні, а в тому, якого роду, коли і в яких масштабах таку реформу проводити.

Серед основних завдань, які необхідно вирішити, можна виділити такі:

1. Спрощення інвестиційних процедур. У більшості Міжнародних інвестиційних угод (МІУ) немає ефективних положень, які передбачали б

заохочення інвестицій та спрощення інвестиційних процедур. Можливі напрями реформи мають включати розширення положень МІУ щодо цих питань.

2. Забезпечення гарантій відповідального інвестування. Іноземні інвестиції справляють позитивний вплив на розвиток приймаючої країни за цілою низкою напрямів, але можуть мати і негативні наслідки у таких областях, як навколишнє середовище, охорона здоров'я, права людини або інші громадські інтереси. Зазвичай в МІУ не обмовляються зобов'язання інвесторів в обмін на захист, яким вони користуються. Можливі напрями реформи включають додавання в МІУ положень, що не допускають зниження стандартів в природоохоронній або соціальній сфері, що зобов'язують інвесторів дотримуватися вимог внутрішнього законодавства і підвищують соціальну відповідальність корпорацій.

3. Підвищення внутрішньої узгодженості системи МІУ з метою її зміцнення та впорядкування [3]

Мета всіх цих зусиль має полягати в тому, щоб МІУ сприяли забезпеченню стійкого та інклюзивного зростання і визначенню найбільш ефективних способів гарантування права здійснювати регулювання при забезпеченні захисту інвестицій і спрощення інвестиційних процедур. У процесі здійснення реформи необхідно зосередити зусилля на ключових напрямках, включаючи вжиття заходів на всіх рівнях, на основі системного та послідовного підходу і при забезпеченні інклюзивності та транспарентності й використанні багатосторонніх допоміжних структур.

За відсутності багатосторонньої системи і з урахуванням існування величезної кількості діючих МІУ найкращим способом поставити систему МІУ на службу сталого розвитку є її колективне реформування з використанням багатосторонньої допоміжної структури. Така структура могла б надати необхідну організаційно-технічну підтримку зусиллям з реформування МІУ шляхом аналізу стратегій, координації зусиль, забезпечення ув'язки з іншими міжнародно-правовими документами, надання технічної допомоги та сприяння формуванню консенсусу. ЮНКТАД грає ключову роль у цьому сенсі. Такий режим МІС дозволить створити лише єдиний підхід, який забезпечить стабільність, прозорість і передбачуваність, необхідні для досягнення цілей всіх зацікавлених сторін, і дозволить ефективно використовувати міжнародні інвестиційні відносини в інтересах сталого розвитку [5].

Аналіз показує, що інвестиційна політика держав, як і раніше, спрямована на лібералізацію і заохочення інвестицій. Деякі країни проводили політику приватизації, зокрема в інфраструктурних секторах. Інші поліпшили процедури ліцензування підприємницької діяльності, створили спеціальні економічні зони або надали інвестиційні пільги в інших формах. Ще однією примітною рисою було прийняття або перегляд інвестиційного законодавства (головним чином - в африканських країнах). Нещодавно введені обмеження або норми регулювання інвестицій значною мірою відображають стурбованість іноземною власністю в стратегічних галузях або на сільськогосподарські землі. У цих секторах є тенденція посилення процедур затвердження інвестицій.

Варто відмітити, що в останні роки в інвестиційній політиці помітне місце отримали міркування національної безпеки [4]. Усе більше країн приймають

законодавство в цій області або переглядають проекти за участю іноземних інвесторів на підставах, пов'язаних з національною безпекою. Це має ряд наслідків для політики. По-перше, країни використовують різні концепції національної безпеки від щодо вузького визначення до більш широких тлумачень, які розширюють сферу дії порядку затвердження інвестицій в інфраструктурі життєзабезпечення і стратегічних галузях або трактування міркувань національних інтересів. По-друге, країни слідуєть різним підходам при обмеженні іноземних інвестицій з міркувань національної безпеки, від формальних обмежень у конкретних секторах до складних механізмів контролю, які наділяють контрольні органи широкими повноваженнями. По-третє, процедури контролю можуть істотно відрізнятися за своїми вимогам до розкриття інформації іноземними інвесторами. Необхідність використання державою міркувань національної безпеки повинна врівноважуватися необхідністю прозорих і передбачуваних процедур для інвесторів.

Отже, головна мета інвестиційної політики повинна полягати в тому, щоб інвестиції служили інтересам сталого розвитку при максимальному використанні його переваг та зменшенні негативних наслідків.

Список використаних джерел

1. Мотузка О. М. Перспективи розвитку сфери прямого міжнародного інвестування / О. М. Мотузка // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. - 2016. - № 4. - С. 74-79.
2. Crane, K., and Larrabee, F. S. (2007). Encouraging trade and foreign direct investment in Ukraine. Retrieved from: <http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2007/RANDMG673.pdf> [in English]
3. Solomon, E. (2011). Foreign Direct Investment, Host Country Factors and Economic Growth. *Ensayos Revista de Economia*. Vol. 30, 1, 4-70 [in English].
4. Vasyechko, O. (2012) A review of FDI theories: an application for transition economies. *International Research Journal of Finance and Economics*, Vol. 2, 89, 118-137 [in English].
5. World Investment Report 2016. Retrieved from: <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=1555> [in English]